

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Suomen rahapelijärjestelmästä ja pelihaittojen ehkäisystä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Elina Lepomäen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 274/2019 vp:

Millä aikataululla hallitus aikoo puuttua rahapelijärjestelmän sisäisiin eturistiriitoihin ja puutteelliseen valvontaan,

aikooko hallitus siirtää Veikkauksen tuotot suoraan valtion budjettiin kilpailu- ja kuluttajaviranomaisen esittämällä tavalla,

miten hallitus aikoo auttaa ongelmapelaajia, ehkäistä syrjäytymistä ja puuttua rahapelien aiheuttamiin haittoihin ja

aikooko hallitus tehdä riippumattoman selvityksen lisenssipohjaiseen rahapelijärjestelmään siirtymisestä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Rahapelipolitiikkamme ensisijainen tavoite on rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen. Tämän tavoitteen mukaisesti rahapelitoimintaa säännellään, valvotaan ja ohjataan. Rahapelihaittojen seuranta ja tutkimus on keskeisessä asemassa tietoon perustuvassa rahapelitoiminnan sääntelyssä.

Arpajaislailla (1047/2001) säädetään rahapelijärjestelmään keskeisesti liittyvien eri ministeriöiden ja viranomaisten tehtävistä. Sisäministeriö on keskeisessä asemassa, sillä se vastaa rahapelipolitiikan linjausten valmistelusta, sen toimeenpanoon liittyvästä säädösvalmistelusta sekä rahapelien toimeenpanon sääntelystä sille laissa annettujen asetuksenantovaltuuksien mukaisesti. Rahapelien toimeenpanon ja markkinoinnin valvonta kuuluu sisäministeriön hallinnonalalla Poliisihallitukselle. Poliisihallitus valvoo, että rahapelejä toimeenpannaan lain mukaisesti ja sille on lailla säädetty toimivaltuudet lainvastaiseen toimintaan puuttumiseksi ja sen estämiseksi.

Varsinaisen sääntely- ja valvontatoimivallan ulkopuolella suomalaisen rahapelijärjestelmän kokonaisuuteen liittyy keskeisesti myös muita ministeriöitä ja viranomaisia, joilla on toisistaan erilliset tehtävät. Valtioneuvoston kanslia vastaa Veikkaus Oy:n omistajaohjauksesta. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii itsenäinen, pelihaittojen asiantuntijoista koostuva raha-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 274/2019 vp

pelien toimeenpanoa sosiaalisten, taloudellisten ja terveydellisten haittojen ja haittariskien näkökulmasta tarkasteleva arviointiryhmä. Työ kuuluu osaksi rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen seurantaa ja tutkimusta sekä niiden ehkäisyn ja hoidon kehittämistä, josta sosiaali- ja terveysministeriö arpajaislain mukaisesti vastaa.

Suomalaisessa rahapelijärjestelmässä tuotonjakoasiat käsitellään varsinaisesta rahapelitoiminnasta erillään siten, että maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö vastaavat oman toimialansa osalta Veikkaus Oy:n rahapeliutuotosta ja ettävien avustusten ja valtionosuuksien myöntämisestä.

Sisäministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama rahapeliasioiden neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita. Neuvottelukunta toimii erityisesti rahapelijärjestelmäämme liittyvien eri toimijoiden tiedonvaihdon kanavana. Se voi esimerkiksi tehdä aloitteita, mutta sillä ei ole rahapelitoimintaan liittyvää varsinaista päätäntä- tai valvontatoimivaltaa.

Hallitusohjelman mukaan rahapelipolitiikan tavoitteiden varmistamiseksi hallitus toteuttaa hallituskauden alussa arpajaislain uudistuksen. Hallituksen tavoitteena on huolehtia yksinoikeusjärjestelmän toimintaedellytyksistä ja sen kyvystä tehokkaasti torjua ja vähentää pelihaittoja. Hallitus arvioi parhaillaan, millä tavoin arpajaislainsäädäntöä voidaan kehittää rahapelihaittojen ehkäisyn tehostamiseksi. Samalla voidaan arvioida, voitaisiinko ja millä tavalla arpajaislakia muuttaa rahapelitoiminnan valvonnan edelleen vahvistamiseksi.

Hallitusohjelma sisältää kirjauksen myös rahapelipoliittisesta ohjelmasta, jonka tavoitteena on ehkäistä rahapelihaittoja. Sosiaali- ja terveysministeriö haittojen ehkäisystä vastaavana ministeriönä on päävastuussa ohjelman laatimisesta. Kansallisen rahapelipoliittisen ohjelman tavoite on ehkäistä rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja mahdollisimman tehokkaasti ja tarjota peliongelmaan tarvittavat hoito- ja tukipalvelut. Työllä vahvistetaan suomalaisen rahapelipolitiikan haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen nojaavaa oikeudellista perustaa ja vahvistetaan näin yksinoikeusjärjestelmän toimintaedellytyksiä. Tavoitteena on siirtää painopistettä haittojen ehkäisyyn, mutta toimia tarvitaan myös riittävien korjaavien palveluiden turvaamiseksi.

Edellä todetun mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö kehittää rahapelihaittojen ehkäisyä ja hoitoa. Sosiaali- ja terveysministeriö tehostaa tätä toimintaa ja kohdentaa siihen lisää resursseja tulevalla nelivuotiskaudella. Ehkäisevän ja korjaavan työn painopisteitä ovat riskiryhmiin kohdennettavat toimet ja varhainen tunnistaminen sekä tuen ja hoidon saatavuuteen ja laatuun vaikuttaminen. Rahapelihaittojen ehkäisyä vahvistetaan osana ehkäisevää päihdetyötä ja palvelut integroidaan sote-rakenteisiin.

Rahapeliuudistusta arvioidaan useissa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Helsingin yliopiston tutkimuksissa sekä osana Alkoholitutkimussäätiön rahoittamaa tutkimusta. Rahapelijärjestelmän ja sen toimeenpanon arviointi ja tuki rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi on toinen kahdesta seurantaa ja tutkimusta ohjaavasta painopisteestä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 274/2019 vp

Vuonna 2017 toteutettua rahapeliuudistusta koskevaa seuranta- ja arviointia ja tutkimusta hyödynnetään osana arpajaislain uudistamista. Toistaiseksi seuranta on osoittanut tarpeen jatkaa lainsäädännön uudistamista. Toisaalta hallitus arvioi, että yhtiön ensimmäisten toimintavuosien aikana säädetyillä pelaamisen hallintatoimilla voidaan ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja. Rahapelihaittojen torjuminen on laaja kokonaisuus, johon kuuluu monen tasoisia toisiaan täydentäviä toimia. Haittojen ehkäisyyn osana rahapeliin toimeenpanoa kuuluvat sekä kysyntään että tarjontaan vaikuttavat toimet.

Ministeriöiden ja viranomaisten toimenpiteiden ohella rahapelihaittoja ehkäistään ja vähennetään osana Veikkaus Oy:n toimia. Yhtiön tehtävä on toimeenpanna rahapelit siten, että se ehkäisee ja vähentää haittoja mahdollisimman tehokkaasti. Veikkaus Oy on viimeksi 31.10.2019 ilmoittanut vastuullisuustoimenpiteistä, joilla se aikoo tehostaa sille laissa säädettyä tehtäväänsä rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä. Myös näiden toimien vaikutuksia seurataan ja arvioidaan.

Hallitusohjelman tavoitteena on rahapelihaittojen tehokas torjuminen yksinoikeusjärjestelmässä. Lisenssipohjaiseen rahapeliin siirtymisestä tai arpajaislain muuttamisesta siten, että rahapeli tuotot siirrettäisiin valtion talousarvioon ilman laissa säädettyjä yleishyödyllisiä käyttötarkoituksia ei ole tässä vaiheessa tarkoitus tehdä erillisiä selvityksiä.

Helsingissä 19.11.2019

Sisäministeri Maria Ohisalo